Talim Noktası.

7. Sınıf

Türkçe

Fiilleri Durum, Zaman, Yer-yön ve Soru Yönünden Belirten Kelimeler; Bu Kelimelerin Yazımı

5. Tema: Okuma Kültürü · Konu 06 · Konu Anlatımı

5. TEMA

Fiilleri durum, zaman, yer-yön ve soru yönünden belirten

Bu konuda neler var?

1 Okuyalım: Durağın Yanındaki Kütüphane 4

2 Nasıl ve Ne Zaman? Durum ve Zaman Bildiren Kelimeler 7

3 Nereye ve Niçin? Yer-Yön ve Soru Bildiren Kelimeler 10

4 Yazım ve Noktalama Köşesi 14

★ Konu Testi 17

★ Cevap Anahtarı 19

“Kitabı okudum.” cümlesi bize bir iş yapıldığını söyler ama pek çok şeyi de söylemez. Kitap ne zaman okundu? Nasıl okundu? Şimdi aynı cümleyi biraz değiştirelim: “Kitabı dün gece bir solukta okudum.” Artık okumanın ne zaman yapıldığını ve nasıl yapıldığını da biliyoruz. Bu konuda fiilleri durum, zaman, yer-yön ve soru yönünden belirten kelimeleri tanıyacak, bu kelimelerin cümlenin anlamına nasıl katkı sağladığını göreceksiniz. Bu kelimeleri konuşma ve yazılarınızda yerinde kullanmayı, doğru yazmayı da öğreneceksiniz.

Bu konuda

- Özgün bir metni okuyacak, bir mahallede kurulan kitap kulübesinin hikâyesini izleyeceksiniz.
- Fiilin nasıl yapıldığını bildiren kelimeleri (**durum**) ve ne zaman yapıldığını bildiren kelimeleri (**zaman**) belirleyeceksiniz.
- Fiilin hangi yöne yapıldığını bildiren kelimeleri (**yer-yön**) ve fiili soru yoluyla belirten kelimeleri (**soru**) ayırt edeceksiniz.
- Aynı kelimenin bir cümlede fiili, başka bir cümlede ismi belirtebildiğini fark edeceksiniz.
- Bu kelimeleri konuşma ve yazılarınızda işlevine uygun kullanacak, yazımlarına ve soru cümlelerinin noktalamasına dikkat edeceksiniz.
- Bu kelimelere dil bilgisinde zarf denir. Adını ezberlemekten çok, cümleye kattığı anlamı fark etmeniz önemlidir.

Anahtar kavramlar

fiil · durum · zaman · yer-yön · soru · zarf · ikileme · soru işareti

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorum?

1. “Kedi sessizce odaya girdi.” cümlesinde kedinin odaya nasıl girdiğini hangi kelime anlatıyor?
2. “Yarın kütüphaneye gideceğiz.” cümlesinde “yarın” kelimesi fiile hangi anlamı katıyor?
3. “Çocuklar dışarı çıktı.” ve “Dışarısı çok soğuk.” cümlelerindeki “dışarı” kelimeleri arasında nasıl bir fark var?
4. “Bu kitabı ne zaman bitireceksin” cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti konmalıdır?

Notlarım

1 Okuyalım: Durağın Yanındaki Kütüphane

Etkinlik 2

Okumadan önce

- Başlığı ve görseli inceleyiniz. Bir otobüs durağının yanında nasıl bir kütüphane olabilir? Tahmininizi bir cümleyle yazınız.
- Metni sessiz okuyunuz. Okurken olayların ne zaman ve nasıl gerçekleştiğini anlatan kelimelere dikkat ediniz.

★ DURAĞIN YANINDAKİ KÜTÜPHANE

Bizim sokağın köşesinde, otobüs durağının hemen yanında yıllardır kullanılmayan kırmızı bir telefon kulübesi vardı. Camları tozlanmış, kapısı paslanmıştı. Herkes önünden geçer, kimse içeri bakmazdı.

Geçen bahar bir sabah okula giderken kulübenin önünde durdum. Kapı aralıktı ve içerisi bambaşka olmuştu. Duvarlara ahşap raflar çakılmış, raflara rengârenk kitaplar dizilmişti. Kapının üstüne de küçük bir kâğıt asılmıştı: “Bir kitap al, okuyunca geri getir. Evinde fazla kitap varsa sen de bırak.”

O gün dersler bana hiç bitmeyecekmiş gibi geldi. Akşam eve dönerken kulübeye koşarak gittim. Kapıyı yavaşça araladım ve içeri girdim. Kitapların sırtlarındaki adları tek tek okudum. En sonunda en üst raftan kalın bir macera kitabı aldım. Kitabın ilk sayfasına kurşun kalemle bir not yazılmıştı: “Bu kitap üç mahalle gezdi. Sen de onu yolculuğuna gönder.”

Kitabı o gece bir solukta okudum. Ertesi sabah erkenden kalktım, kitabı dikkatlice çantama koydum ve kulübeye götürdüm. Rafa yerleştirmeden önce ben de ilk sayfaya bir satır ekledim: “Dördüncü mahallede de çok sevildi.”

Haftalar geçtikçe kulübe sokağımızın buluşma noktası oldu. Teyzeler yemek kitaplarını, gençler şiir kitaplarını getirdi. Durakta otobüs bekleyenler bile içeri girip kitapları merakla karıştırmaya başladı. Bakkal Remzi Amca her akşam kulübenin küçük lambasını yakıyor, sabah olunca söndürüyordu.

Bir gün kulübenin camına biri bir soru yapıştırmıştı: “Bu kütüphaneyi kim kurdu? Neden kurdu?” Altına herkes kendi tahminini yazdı. Kimi belediyeden, kimi okulumuzdan, kimi de emekli bir öğretmenden söz etti. Kulübeyi kimin kurduğunu hâlâ bilmiyoruz. Ama nedenini artık hepimiz biliyoruz: Kitaplar rafta beklesin diye değil, elden ele dolaşsın diye yazılır.

Bu metin özgün olarak yazılmıştır.

Kelime köşesi

- **kulübe:** Küçük, tek bölmeli yapı. Metinde sokaktaki telefon kabini.
- **bir solukta:** Ara vermeden, hiç durmadan.
- **karıştırmak:** Metinde bir kitabın sayfalarını çevirerek göz gezdirmek.
- **buluşma noktası:** İnsanların sık sık bir araya geldiği yer.

Etkinlik 3

Metinde ne yazıyor?

1. Kulübe değişmeden önce nasıl görünüyordu?
2. Kapının üstündeki kâğıtta ne yazıyordu?
3. Aşağıdaki tabloyu metne göre doldurunuz.

Ne zaman?	Anlatıcı ne yaptı?
Geçen bahar bir sabah	
Akşam eve dönerken	
O gece	
Ertesi sabah	

1. Metnin son cümlesinde anlatılmak istenen düşünceyi kendi sözlerinizle açıklayınız.

Ne öğrendik?

1. Kulübenin lambasını kim yakıp söndürüyordu?

2 Anlatıcı kitabın ilk sayfasına neden bir satır eklemiş olabilir?

3 Camdaki soruya verilen farklı cevaplar neyi gösteriyor?

4 Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Telefon kulübelerinin nasıl yapıldığı
B) Bir mahallede kurulan kitap kulübesinin insanları kitapla buluşturması
C) Bakkal Remzi Amca'nın çocukluk anıları
D) Otobüs duraklarının neden önemli olduğu

Notlarım

2 Nasıl ve Ne Zaman? Durum ve Zaman Bildiren Kelimeler

Fiiller bir iş, oluş ya da hareket bildirir. “Okudum” dediğimizde bir işin yapıldığını anlarız. “Kitabı o gece bir solukta okudum.” cümlesinde ise “o gece” okumanın ne zaman yapıldığını, “bir solukta” nasıl yapıldığını bildirir. Bu kelimeler fiilin anlamını genişletir, anlatımı daha açık hâle getirir.

Tanım Fiilleri belirten kelimeler

Fiilleri durum, zaman, yer-yön ya da soru yönünden belirten kelimelere zarf denir. Zarflar başka kelimeleri de belirtebilir; bu konuda fiilleri belirten zarflar üzerinde duracağız. Bu kelimeleri bulmak için fiile soru sorarız: Fiilin nasıl yapıldığını bildiren kelime “nasıl?”, ne zaman yapıldığını bildiren kelime “ne zaman?” sorusunun cevabıdır.

Fiilleri belirten kelimeler

Durum bildiren kelimeler: Fiilin nasıl yapıldığını bildirir. Fiile "nasıl?" sorusu sorularak bulunur: Kapıyı **yavaşça** araladım. (Nasıl araladım? Yavaşça.) Kitapların adlarını **tek tek** okudum. (Nasıl okudum? Tek tek.) Fiilden türeyen "koşarak, gülerek" gibi kelimeler de fiilin nasıl yapıldığını bildirir. Bu kelimeleri ilerleyen konularda ayrıca inceleyeceksiniz.

Zaman bildiren kelimeler: Fiilin ne zaman yapıldığını bildirir. Fiile "ne zaman?" sorusu sorularak bulunur: **Ertesi sabah** kalktım. (Ne zaman kalktım? Ertesi sabah.) Zaman bildiren kelimeler tek kelime olabilir: dün, bugün, yarın, şimdi, hemen, erkenden, artık, hâlâ. Kelime grubu da olabilir: geçen bahar, her akşam, ertesi sabah, o gece.

TEK KELİME

Bazı kelimeler tek başına fiilin nasıl yapıldığını bildirir: Araba **hızlı** gidiyor. Kardeşim **iyi** yüzer. Ninem **yavaş** konuşur.

EKLE KURULAN

-cA eki getirilerek kurulan kelimeler de durum bildirir: sessiz + ce → **sessizce**, dikkat + li + ce → **dikkatlice**, usul + ca → **usulca**.

İKİLEME

Kelimenin tekrarıyla kurulan ikilemeler fiilin yapılış biçimini güçlü anlatır: **yavaş yavaş** yürüdü, **tek tek** saydı, **ağır ağır** ilerledi.

Örnek 1: Nasıl? Ne zaman?

Soru: Metinden alınan aşağıdaki cümlelerde fiili durum ya da zaman yönünden belirten kelimeleri bulunuz.

> a) Kapıyı yavaşça araladım.
> b) Ertesi sabah erkenden kalktım.
> c) Kitabı dikkatlice çantama koydum.
> ç) Bakkal Remzi Amca her akşam kulübenin küçük lambasını yakıyordu.

Çözüm:

> a) Nasıl araladım? **Yavaşça.** Durum bildirir.
> b) Ne zaman kalktım? **Ertesi sabah, erkenden.** İkisi de zaman bildirir.
> c) Nasıl koydum? **Dikkatlice.** Durum bildirir.
> ç) Ne zaman yakıyordu? **Her akşam.** Zaman bildirir.

Ne öğrendik?

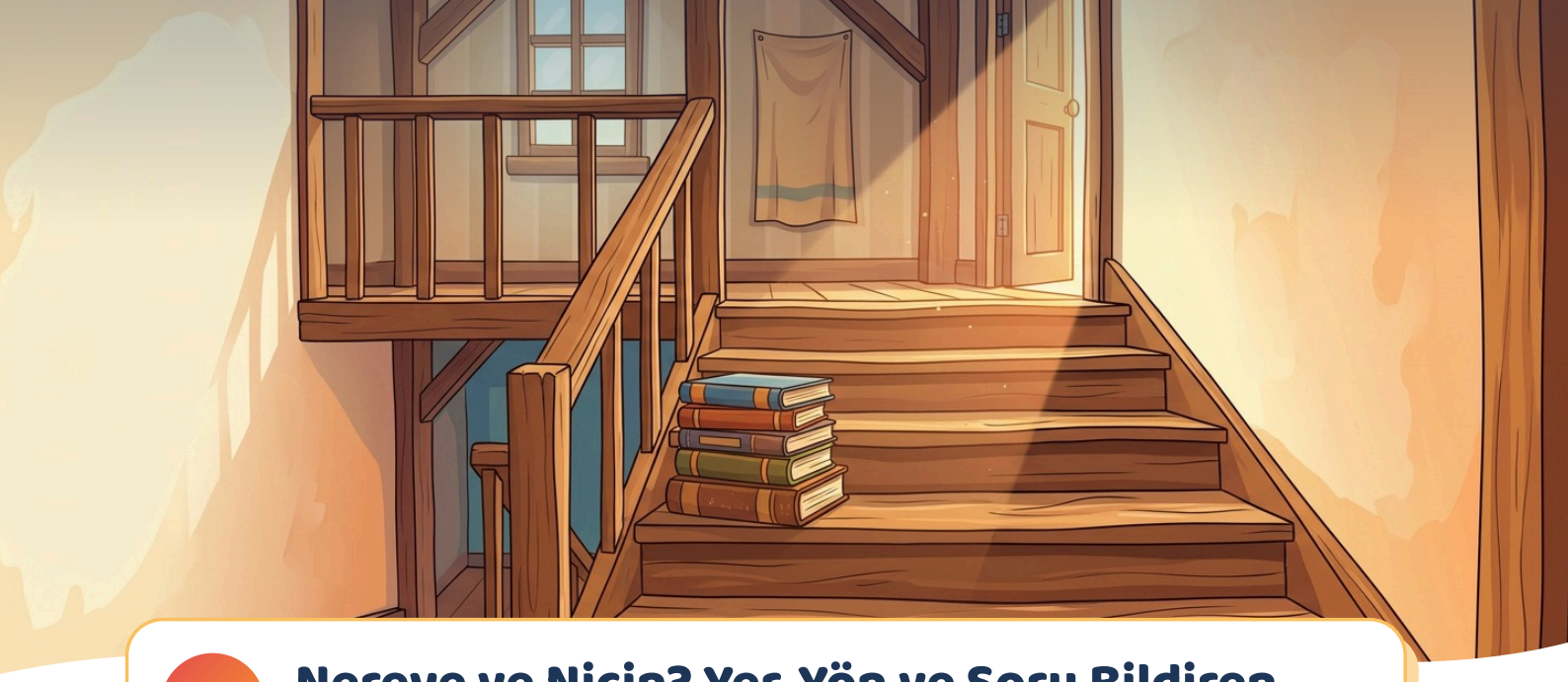
1. "Misafirler akşamleyin geldi." cümlesinde fiili zaman yönünden belirten kelimeyi bulunuz.

2. "Çocuk resmini usulca boyadı." cümlesinde "usulca" kelimesini bulmak için fiile hangi soruyu sorarsınız?

3. "Hemen" kelimesini kullanarak fiili zaman yönünden belirten bir cümle kurunuz.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiili durum yönünden belirten bir kelime vardır?
   A) Yarın tiyatroya gideceğiz.
   B) Öğrenciler sınıfa sessizce girdi.
   C) Akşam eve döndük.
   D) Şimdi kitap okuyorum.

Notlarım

3 Nereye ve Niçin? Yer-Yön ve Soru Bildiren Kelimeler

Tanım **Yer-yön ve soru bildiren kelimeler**

Fiilin hangi yöne yapıldığını bildiren ve ek almadan kullanılan kelimelere yer-yön bildiren kelimeler denir. Fiili soru yoluyla belirten kelimelere ise soru bildiren kelimeler denir. Yer-yön bildiren kelime fiile sorulan "nereye?" sorusunun cevabıdır; soru bildiren kelime ise işin nasıl, ne zaman ya da neden yapıldığını sorar.

Yer-yön bildiren kelimeler: Fiilin hangi yöne yapıldığını bildirir. Fiile "nereye?" sorusu sorularak bulunur: Kapıyı araladım ve **içeri** girdim. (Nereye girdim? İçeri.) Bu kelimeler azdır: içeri, dışarı, yukarı, aşağı, ileri, geri, öte, beri.

Yer-yön bildiren kelimeler **ek almadan** kullanılır. Ek aldıklarında artık fiilin yönünü bildiren kelime olmaktan çıkar, isim gibi kullanılır: Kediler **dışarı** çıktı. (yer-yön) **Dışarısı** çok soğuktu. (isim) Kitapları **yukarı** taşıdık. (yer-yön) **Yukarıda** kimse yoktu. (isim)

Soru bildiren kelimeler: Fiili soru yoluyla belirtir: nasıl, ne zaman, neden, niçin, niye. Kitabı **nasıl** buldun? Kulübeyi **ne zaman** kurdular? Bu kelimelerle sorulan sorunun cevabı fiilin durumunu, zamanını ya da sebebini bildirir.

Notlarım

Soru ve cevap

	Soru	Cevap
Durum	Kitabı **nasıl** taşıdın?	Kitabı **dikkatlice** taşıdım.
Zaman	**Ne zaman** geri getireceksin?	**Yarın** getireceğim.
Sebep	Kitaba **neden** not yazdın?	Kitap yolculuğuna devam etsin diye yazdım.

"Neden, niçin, niye" sorularının cevabı çoğu zaman tek bir kelime değil, bir kelime grubudur: Kitaba neden not yazdın? Kitap yolculuğuna devam etsin diye.

Örnek 2: Soruyu biz soralım

Soru: Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılan kelimeleri buldurmak için hangi soru sorulmalıdır? Bu kelimeler fiile hangi anlamı katar?

> a) Kitabı **dikkatlice** çantama koydum.
> b) Kulübe **geçen bahar** açıldı.
> c) Durakta bekleyenler **içeri** girdi.

Çözüm:

> a) Kitabı çantana nasıl koydun? Fiile **durum** anlamı katar.
> b) Kulübe ne zaman açıldı? Fiile **zaman** anlamı katar.
> c) Durakta bekleyenler nereye girdi? Fiile **yer-yön** anlamı katar.

Bir kelimenin fiili belirtip belirtmediğini anlamak için cümledeki görevine bakılır. Aynı kelime bir cümlede fiili, başka bir cümlede bir ismi belirtebilir ya da isim olarak kullanılabilir.

Aynı kelime, farklı görev

	Fiili belirtiyor	Fiili belirtmiyor
Hızlı	Rüzgâr **hızlı** esiyor.	**Hızlı** tren istasyona girdi.
Akşam	**Akşam** eve döndük.	**Akşam** çok serin geçti.
Dışarı	Kediler **dışarı** fırladı.	**Dışarısı** bembeyaz olmuştu.
Nasıl anlarız?	Fiile sorulan nasıl, ne zaman, nereye sorusunun cevabıdır.	Bir ismi niteler ya da cümlede isim olarak kullanılır; yer-yön kelimesi ek alınca da isim olur.

Örnek 3: Fiili belirtiyor mu?

Soru: Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde koyu kelime fiili belirtmektedir?

> a) Rüzgâr **hızlı** esiyor.
> b) **Hızlı** tren istasyona yaklaştı.
> c) Kediler **dışarı** fırladı.
> ç) **Dışarısı** bembeyaz olmuştu.

Çözüm: a) Nasıl esiyor? Hızlı. Fiili belirtir. b) "Hızlı" kelimesi "tren" ismini niteler, fiili belirtmez. c) Nereye fırladı? Dışarı. Fiili belirtir. ç) "Dışarısı" ek almıştır, isim olarak kullanılmıştır. Fiili belirten kelimeler **a** ve **c** cümlelerindedir.

Bağlantı: Kitabın günü

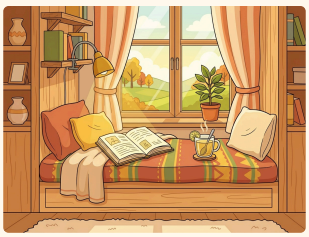
Ülkemizde Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak kutladığımız 23 Nisan, aynı zamanda Dünya Kitap ve Telif Hakkı Günü'dür. UNESCO bu günü 1995'te ilan etmiştir. Ülkemizde ayrıca her yıl mart ayının son haftası Kütüphane Haftası olarak kutlanır. Bu haftada okullarda ve kütüphanelerde okuma etkinlikleri düzenlenir.

Etkinlik 4

Yazma görevi: Benim okuma köşem

Kitap okurken en çok nerede, ne zaman ve nasıl okumayı sevdiğinizi anlatan bir paragraf yazınız.

1. Okuma köşenizi, o köşede geçirdiğiniz bir günü düşünerek yazınız.
2. Paragrafınızda fiili durum yönünden belirten en az iki, zaman yönünden belirten en az iki, yer-yön bildiren en az bir kelime kullanınız.
3. Paragrafın sonuna okura yönelik, soru bildiren bir kelimeyle kurulmuş bir soru cümlesi ekleyiniz.
4. Kullandığınız kelimelerin altını çiziniz ve her birinin fiile hangi anlamı kattığını yanına kısaca yazınız.
5. Yazınızı yazım ve noktalama yönünden kontrol ediniz, sonra sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
Fiili belirten kelimeler	İstenen bütün kelimeler yerinde kullanılmış	Kelimelerin bir kısmı eksik ya da yanlış	Bu kelimeler kullanılmamış
Soru cümlesi	Soru kelimesiyle doğru kurulmuş	Soru cümlesi var ama kusurlu	Soru cümlesi yok
Yazım ve noktalama	Yazım ve noktalama doğru	Bir-iki hata var	Çok sayıda hata var
İçerik	Okuma köşesi açık ve canlı anlatılmış	Anlatımın bir kısmı belirsiz	Ne anlatıldığı anlaşılmıyor

✓ Ne öğrendik?

1. "Kuşlar daldan aşağı indi." cümlesinde fiili yön bakımından belirten kelimeyi bulunuz.

2. "İçerisi çok sıcaktı." cümlesindeki "içerisi" kelimesi fiilin yönünü bildirir mi? Neden?

3. "Bu kitabı ..... okudun?" cümlesindeki boşluğa fiili soru yoluyla belirten iki farklı kelime yazınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiili yer-yön bakımından belirten bir kelime vardır?
   A) Otobüs birazdan gelir.
   B) Yaşlı adam ileri baktı.
   C) Kitabı dikkatle okudu.
   D) Neden gelmedin?

Notlarım

4 Yazım ve Noktalama Köşesi

Fiilleri belirten kelimeleri yazarken daha önce öğrendiğiniz yazım ve noktalama kurallarını uygulamalısınız. Bu kelimelerle ilgili en sık yapılan yanlışlar şunlardır:

Tanım Bitişik ve ayrı yazım

Bir söz tek bir kelime olarak yerleşmişse bitişik, iki ayrı kelime olarak kullanılıyorsa ayrı yazılır. Fiili belirten sözlerden bugün, birdenbire ve birazdan bitişik; her gün, bu akşam ve yavaş yavaş ayrı yazılır. Soru bildiren kelimeyle sorulan soru cümlesinin sonuna soru işareti konur.

Bitişik yazılanlar: bugün, birdenbire, birazdan. “Bugün” bitişik yazılır ama **bu sabah, bu akşam, bu gece** ayrı yazılır.

“Her” kelimesiyle kurulan zaman sözleri ayrı yazılır: her gün, her zaman, her akşam, her sabah. Ancak **herkes** ve **herhangi** bitişik yazılır.

“Hiçbir” bitişik yazılır: hiçbir zaman. Ancak **hiç kimse** ayrı yazılır.

İkilemeler: İkilemeler ayrı yazılır, aralarına virgül konmaz: yavaş yavaş, tek tek, ağır ağır.

-cA eki: Kelimeye bitişik yazılır ve ses uyumuna göre değişir: sessizce, usulca, gizlice, açıkça.

Soru cümleleri: Soru bildiren bir kelimeyle sorulan cümlenin sonuna soru işareti konur: Kulübeyi ne zaman kurdular? Soru bu kelimeyle sorulduğu için aynı soruya ayrıca “mı” soru eki eklenmez. Soru bildiren kelime bulunduğu hâlde soru sormayan cümlenin sonuna ise soru işareti konmaz: Kulübenin ne zaman kurulduğunu bilmiyoruz.

Fiilleri belirten kelimelerin yazımı

	Doğru yazım	Yanlış yazım
Bugün	bugün, birdenbire, birazdan	bu gün, birden bire
Her	her gün, her zaman, her akşam	hergün, herzaman
Hiçbir	hiçbir zaman	hiç bir zaman
İkileme	yavaş yavaş, tek tek	yavaş, yavaş
Soru cümlesi	Ne zaman gelecek?	Ne zaman gelecek mi?

Örnek 4: Yanlışları düzeltelim

Soru: Aşağıdaki cümlelerdeki yazım ve noktalama yanlışlarını bulup düzeltiniz.

> a) Kulübeye hergün uğruyorum.
> b) Kitabı birden bire elimden aldı.
> c) Bu kitabı ne zaman bitirdin mi?
> ç) Sayfaları yavaş, yavaş çevirdi.

Çözüm: a) "Her" ile kurulan zaman sözü ayrı yazılır: **her gün.** b) Bitişik yazılır: **birdenbire.** c) Soru bildiren kelime olduğu için "mi" kullanılmaz: **Bu kitabı ne zaman bitirdin?** ç) İkilemenin arasına virgül konmaz: **yavaş yavaş.**

Ne öğrendik?

1. Aşağıdaki sözlerden bitişik yazılması gerekenleri belirleyiniz: bu akşam, bu gün, her gece, birden bire.

2. "Kulübeyi kim ve ne zaman kurdu" cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti konmalıdır?

3. "Sessiz" kelimesine -cA ekini getirerek bir cümle kurunuz.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) Bugün kütüphaneye gidiyoruz.
B) Her akşam kitap okurum.
C) Çocuklar ağır ağır yürüdü.
D) Hiç bir zaman pes etmedi.

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: Fiilleri belirten kelimeler

- ✗ "Fiilleri belirten kelimeler her zaman tek kelimedir." → ✓ Kelime grubu da olabilir: **geçen bahar, her akşam, ertesi sabah**.
- ✗ "Hızlı, güzel gibi kelimeler yalnızca ismi niteler." → ✓ Fiili de belirtebilir: Rüzgâr **hızlı** esiyor.
- ✗ "Dışarıda, yukarıya gibi kelimeler de yer-yön bildirir." → ✓ Yer-yön bildiren kelimeler **ek almaz**. Ek alınca isim gibi kullanılır.
- ✗ "Soru kelimesi olan cümleye mı eki de eklenir." → ✓ Soru, soru kelimesiyle soruluyorsa ayrıca **mı** eklenmez: Ne zaman geleceksin?
- ✗ "Bugün bitişik yazıldığına göre bu akşam da bitişik yazılır." → ✓ **bugün** bitişik, **bu akşam, bu sabah** ayrı yazılır.

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1 Mahalle bostanında çalışan Selim Amca çocuklara tohum ekmeyi öğretti. Çocuklar ertesi hafta toprağı dikkatlice kazdı. Üç gün sonra fideler filizlendi. Bu parçada fiili zaman yönünden belirten sözler aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

A) ertesi hafta – dikkatlice
B) dikkatlice – üç gün sonra
C) ertesi hafta – üç gün sonra
D) mahalle bostanında – ertesi hafta

2 Okul gezisinde şehir müzesine gittik. Rehber bizi önce içeri aldı, sonra merdivenlerden yukarı çıkardı. Üst katın pencereleri sokağa bakıyordu; aşağıdaki meydanda kalabalık vardı. Gezi bitince hepimiz dışarıya çıktık. Bu parçada fiilin yönünü bildiren ve ek almamış kaç kelime vardır?

A) Bir
B) İki
C) Üç
D) Dört

3 Okul gazetesi için bir yazarla röportaj yapan Elif, sorularını defterine yazdı. Yazım ve noktalama yönünden kontrol ettiği soruların bir kısmında hata buldu. Defterdeki cümleler şunlardı: (I) Yazarlığa ne zaman başladınız mı? (II) Bu kitabı niçin yazdınız. (III) Bir sonraki kitabınız ne zaman çıkacak (IV) Kitaplarınızı nasıl yazıyorsunuz? Elif'in defterindeki hangi numaralı cümle hem doğru kurulmuş hem doğru noktalanmıştır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

4 Okul kampı için sınıf başkanı Ceren bir duyuru hazırladı. Duyuruyu panoya asmadan önce yazım yönünden kontrol etti. Duyurudaki cümleler şunlardı: (I) Hiçbir çocuk yalnız kalmayacak. (II) Bir azdan çadırları kurmaya başlayacağız. (III) Bu gece yıldızları izleyeceğiz. (IV) Her sabah erkenden kalkacağız. Yazım yanlışı hangi numaralı cümlededir?

A) I
B) II
C) III
D) IV

5 Türkçe öğretmeni, tahtaya "güzel" kelimesinin geçtiği dört cümle yazdı: (I) Annem bana güzel bir kitap aldı. (II) Güzel sözler söylemek insanı mutlu eder. (III) Kardeşim şiiri güzel okudu. (IV) Bu güzel günü hep hatırlayacağım. Bu cümlelerin hangisinde "güzel" kelimesi fiili belirtmektedir?

A) I
B) II
C) III
D) IV

6 Okuma kulübü başkanı Kerem, hafta sonu etkinliği için arkadaşlarına bir ileti yazdı. İletiyi göndermeden önce yazım yönünden kontrol etti. İletide şu cümleler vardı: (I) Her kes yanında bir kitap getirsin. (II) Herhangi bir kitap olabilir. (III) Hiç kimse kitapsız gelmesin. (IV) Okuma saatinden sonra çay içeceğiz. Yazım yanlışı hangi numaralı cümlededir?

A) I
B) II
C) III
D) IV

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Fiili durum ve zaman yönünden belirten kelimeleri bulabiliyorum.			
Yer-yön bildiren kelimelerin ek almadığını biliyorum.			
Soru bildiren kelimelerle doğru soru cümleleri kurabiliyorum.			
Aynı kelimenin fiili mi ismi mi belirttiğini ayırt edebiliyorum.			
Bugün, her gün, hiçbir zaman gibi sözleri doğru yazabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. “Sessizce” kelimesi anlatıyor. Kedinin odaya nasıl girdiğini bildirir.
2. Zaman anlamı katıyor. Gitme işinin ne zaman yapılacağını bildirir.
3. İlkinde “dışarı” fiili belirtir ve nereye çıktıklarını söyler. İkincisinde “dışarısı” ek almıştır ve isim olarak kullanılmıştır.
4. Soru işareti. Cümle “ne zaman” soru kelimesiyle sorulmuştur.

1. Okuyalım: Durağın Yanındaki Kütüphane

1. Bakkal Remzi Amca.
2. Kitabın yolculuğuna bir iz bırakmak, notu yazan önceki okurlara katılmak istemiş olabilir.
3. Mahalledeki herkesin kulübeyle ilgilendiğini ve onu sahiplendiğini gösterir.
4. **B.** Metin, kitap kulübesinin mahalleli kitapla buluşturduğunu anlatır; A, C ve D metnin konusu değildir.

2. Nasıl ve Ne Zaman? Durum ve Zaman Bildiren Kelimeler

1. akşamleyin.
2. Nasıl boyadı?
3. Örnek cevap: Hemen kütüphaneye gidiyorum.
4. **B.** Nasıl girdi? Sessizce. Diğer seçeneklerde zaman bildiren kelimeler vardır.

3. Nereye ve Niçin? Yer-Yön ve Soru Bildiren Kelimeler

1. aşağı.
2. Bildirmez. Ek almıştır, isim olarak kullanılmıştır.
3. Örnek cevap: nasıl, ne zaman (neden, niçin de olabilir).
4. **B.** Nereye baktı? İleri. A’da zaman, C’de durum, D’de soru bildiren kelime vardır.

4. Yazım ve Noktalama Köşesi

1. bugün, birdenbire. “Bu akşam” ve “her gece” ayrı yazılır.
2. Soru işareti.

3. Örnek cevap: Kedi yanıma sessizce yaklaştı.
4. **D.** Doğrusu: Hiçbir zaman.

Konu Testi

1. **C.** “Ertesi hafta” ve “üç gün sonra” fiile “ne zaman?” sorusuyla bulunur. “Dikkatlice” durum, “mahalle bostanında” ise çalışılan yeri bildirir; ikisi de zaman bildirmez.
2. **B.** “İçeri” ve “yukarı” ek almadan fiile “nereye?” sorusunun cevabını verir. “Dışarıya” ek almıştır, “aşağıdaki” ise meydanı niteleyen bir sözdür; bunlar fiilin yönünü bildiren ek almamış kelimeler sayılmaz.
3. **D.** “Nasıl” ile sorulan bu soru cümlesi soru işaretiyle biter ve ayrıca “mı” eklenmez. I. cümlede gereksiz “mı” vardır, II. ve III. cümlelerde soru işareti eksiktir.
4. **B.** “Birazdan” bitişik yazılır. Diğer cümlelerde “hiçbir” bitişik, “bu gece” ve “her sabah” ayrı yazılmıştır; hepsi doğrudur.
5. **C.** Kardeş şiiri nasıl okudu? Güzel. Burada “güzel” fiili belirtir. I, II ve IV. cümlelerde ise “kitap”, “sözler” ve “gün” isimlerini niteler.
6. **A.** “Herkes” bitişik yazılır: Herkes yanında bir kitap getirsin. “Herhangi” bitişik, “hiç kimse” ayrı yazıldığı için II. ve III. cümleler doğrudur.

Notlarım